



Έναρξη των εργασιών της Συνάξεως των Προκαθημένων των Ορθοδόξων Εκκλησιών στην Κωνσταντινούπολη

Στις 6 Μαρτίου 2014 ολοκληρώθηκε η πρώτη ημέρα εργασιών της Συνάξεως των Προκαθημένων και αντιπροσώπων των κατά τόπους Ορθοδόξων Εκκλησιών, γενομένων στον Πάνσεπτο Ιερό Πατριαρχικό Ναό Αγίου Γεωργίου στο Φανάρι.

Ο Παναγιώτατος Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαίος, αφού τέλεσε τη δοξολογία επί τη ενάρξει των εργασιών, παρουσίασε εισηγητική ομιλία, όπου αναφέρθηκε σε βασικά θέματα της συζητήσεως, οι οποίες είναι: οι διώξεις των χριστιανών σε διάφορες περιοχές της υφηλίου και ιδιαίτερα στη Μέση Ανατολή, η περιθωριοποίηση της Εκκλησίας στις άλλοτε χριστιανικές χώρες, οι επιπτώσεις της παγκοσμιοποιήσεως και τεχνολογικής προόδου, η οικονομική κρίση, η εδραίωση της ενότητος της Ορθοδοξίας καθώς και η προπαρασκευή και η σύγκληση της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου.

Ο Πατριάρχης Βαρθολομαίος χαρακτήρισε ως «ξένος προς τήν Ὁρθόδοξον ἐκκλησιολογίαν ἀντιλήψεις περί ἀσκήσεως παγκοσμίου ἐξουσίας ὑφ' οἰασδήτινος κατά τόπον Ἐκκλησίας ἢ Προκαθημένου αὐτῆς». Επίσης υπογράμμισε ότι ὅλοι οἱ Προκαθημένοι ἐπωμίζονται «ὑπό τῆς χάριτος καί τοῦ ἐλέους τοῦ Κυρίου τήν εὐθύνην τῆς ἡγεσίας τῶν κατά τόπους αὐτοκεφάλων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν».

Ακολούθησαν οἱ ομιλίαι των Προκαθημένων των κατά τόπους Εκκλησιῶν, οἱ οποίαι προκάλεσαν ζωνηρή συζήτηση.

Ο Αγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ Πασῶν των Ρωσσιῶν Κύριλλος στην ομιλία του ειδικότερα παρουσίασε στους παρόντες την θέση της Ρωσικῆς Εκκλησίας ἐπί του θέματος της προπαρασκευῆς της Αγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου, ὅπως διατύπωσε αὐτή η Ἱερά Σύνοδος της Ἱεραρχίας το Φεβρουάριο 2013 στη Μόσχα. Η κοινή πεποίθηση των Ἱεραρχῶν της Ρωσικῆς Εκκλησίας εἶναι ὅτι ὅλες οἱ αποφάσεις στην Πανορθόδοξη Σύνοδο θα λαμβάνονται «δι' ὁμοφώνου γνώμης πασῶν τῶν κατά τόπους Ἐκκλησιῶν καὶ ὄχι διὰ πλειοψηφίας», ὅτι «ὁ Κανονισμός καὶ ἡ Ἡμερήσια Διάταξις τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου, οἱ ἀρχές τῆς συνθέσεώς της, ἡ τάξις τῶν θείων ἀκολουθιῶν καὶ συνεδριάσεων, τα προσχέδια τῶν κυριωτέρων συνοδικῶν κειμένων πρέπει να προσυμφωνηθοῦν ὑπό πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν». «Ἱεράρχες τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας

θεωροῦν ὅτι ἡ προπαρασκευὴ τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου πρέπει να προβλέπει τὴν εὐρεία συζήτησιν τῶν ὑπὸ προετοιμασίᾳ ἀποφάσεων και να διακρίνεται διὰ τὴν ἰδιαιτέρα φροντίδα τῆς διαφυλάξεως τῆς καθαρότητος τῆς Ὁρθοδόξου διδασκαλίας. Τα μέλη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας κρίνουν ἀπαραίτητον το Προεδρεῖο τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου να ἀπαρτίζεται ἐκ τῶν Προκαθημένων πασῶν τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ ἡ Ἱεραρχία τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν να ἐκπροσωπεῖται κατὰ το δυνατόν πληρέστερα», αναφέρουν συγκεκριμένα οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας.

Διευκρινίζοντας τὴν οὐσία τῆς θέσεως ο Αγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος υπενθύμισε ὅτι «ὁ δι' ὁμοφωνίας τρόπος λήψεως ἀποφάσεων ἕως προσφάτως ἐφαρμόζετο ἐπιτυχῶς εἰς τὴν πορείαν προπαρασκευῆς τῆς Συνόδου, ἀρξαμένη ὑπὸ τῆς ἐν Ρόδῳ Διασκέψεως τοῦ ἔτους 1961, ὅτε τῇ πρωτοβουλίᾳ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ὡς βάσις διὰ τὴν λήψιν ἀποφάσεων ἐτέθη ἡ ἐν λόγῳ ἀρχή». Ἐπὶ τῆς ἰδίας βάσεως συμφωνήθηκαν «ὁ κατάλογος τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας ἀταξέως τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου, ὁ Κανονισμὸς λειτουργίας τῶν Πανορθοδόξων Προσυνοδικῶν Διασκέψεων καὶ τὰ σχέδια τῶν ἀποφάσεων ἐπὶ ὅκτῳ ἀπὸ συνολικά δέκα θεμάτων τῆς Συνόδου. Ἡ ἀρχὴ τῆς ὁμοφωνίας ἐδικαιώθη ἀπολύτως καὶ θα ἦτο ἀντιπαραγωγικὴ καὶ ἄκρως ἐπικίνδυνη ἡ ἄρσις τῆς κατὰ τὴν προπαρασκευὴ τῆς Συνόδου», πιστεύει ο Προκαθήμενος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας. Ἀφού τόνισε ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ὁμοφωνίας ἐτέθη ἐπίσης και σε βάση τῆς λειτουργίας τῶν ἐν Διασπορᾷ Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων, ο Αγιώτατος κ. Κύριλλος ἀνέφερε: «Αὕτη εἶναι ἡ ἀρχὴ διὰ τῆς ὁποίας, ὑπὸ τῶν σημερινῶν ἱστορικῶν συνθηκῶν, διαφυλάσσεται ἡ ἐνότης τῆς Ἐκκλησίας».

«Ἡ συζήτησις εἰς τὸ πλαίσιον τῆς Συνόδου μη πεσυμφωνημένων θεμάτων, σημαίνει να μεταβάλωμεν τὴν Σύνοδο εἰς τόπον διαιρέσεων, να θέσωμεν εἰς κίνδυνον τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἐνότητα, να δυσχεραίνομεν τὴν ἀποδοχὴ τῶν συνοδικῶν ἀποφάσεων ὑπὸ τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν μας. Ἡ δε ἀποστολὴ μας εἶναι να διατρανώσωμεν τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν θεμάτων ἀπασχολούντων τὸν Ὁρθόδοξον κόσμον. Πρέπει να ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ τῆς ἐκάστης Ἐκκλησίας ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πιστῶν καὶ τοῦ χρόνου τῆς ἰδρύσεώς τῆς. Ἡ Πανορθόδοξος Σύνοδος πρέπει να γίνῃ τόπος, ὅπου τὸ Ἅγιον Πνεῦμα θα ἔχει τὴν παρουσίαν τοῦ ἐν ὁμοφροσύνῃ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὅπου θα ἀποκλείεται ἡ τυραννικὴ ὑποταγὴ τῆς μειοψηφίας εἰς τὴν βούλησιν τῆς πλειοψηφίας», – συνέχισε ο Αγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας και Πασῶν τῶν Ρωσσιῶν Κύριλλος.

Ο Αγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος δεν ἀποδέχεται τὴ γνώμη ὅτι ἡ ἀρχὴ τῆς ὁμοφωνίας δῆθεν ἐπιβραδύνῃ τὴν λήψη ἀποφάσεων και τὴν προπαρασκευὴ τῆς Συνόδου: «Κατ' ἐμὲ ἄλλοῦ ὀφείλεται ἢ ἐπιβράδυνσις. Δυστυχῶς δεν διαθέτομεν ἕναν ἀποτελεσματικὸν μηχανισμόν προπαρασκευῆς. Δεν λειτουργεῖ καθὼς πρέπει ἢ προ πολλῶν ἐτῶν συγκροτηθεῖσα Γραμματεία ἐπὶ τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλῆς Συνόδου, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπροβλέπετο ἡ συμμετοχὴ ἐκπροσώπων τῶν κατὰ

τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Δεν ἀντιμετωπίσθη καταλλήλως καὶ ἡ κατ'ἐπανάληψιν γενομένη πρότασις τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας νὰ μετάσχει εἰς τὴν Γραμματεῖαν ἐκπρόσωπός της».

Ἡ Σύνοδος θέλει μια ἐνεργὸ προετοιμασία, ἡ ὁποία εἶναι ἀδύνατη χωρὶς νὰ προσελκύσουμε δημιουργικὰς δυνάμεις, πιστεύει ὁ κ. Κύριλλος. Ἐπίσης κάλεσε νὰ συγκροτηθεῖ ἓνα αποτελεσματικὸ ὄργανο ἐκ τῶν ἐκπροσώπων τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν, τὸ ὁποῖο θὰ μπορούσε νὰ συνέρχεται τακτικά, νὰ ανταλλάσσει ἀπόψεις καὶ υλικό, ἀκόμα καὶ διαμέσου τῶν σύγχρονων μέσων ἐπικοινωνίας, τὰ ὁποῖα διευκολύνουν τὰ παραπάνω.

«Ἐάν πράγματι θέλομεν νὰ συγκαλέσωμεν τὴν Πανορθόδοξον Σύνοδον, πρέπει νὰ μάθωμεν νὰ ἐργασθῶμεν οὕτως», τόνισε ὁ Προκαθήμενος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας καὶ υπενθύμισε ὅτι πρόκειται ἀκόμα γιὰ πολλή δουλειά ὡς πρὸς τὴν θεματολογία τῆς Συνόδου καὶ τὸν Κανονισμό. Ἄλλωστε ὅπως ἀνέφερε στὴν εἰσήγησή του ὁ Παναγιώτατος Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος καὶ αὐτὰ τὰ οὐκ ἔχοντα θέματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἤδη ἐπεξεργασθεῖ καὶ πεσυμφωνηθεῖ, θέλουν ὀρισμένη ἐπεξεργασία λαμβάνοντας ὑπόψη τὶς ἀλλαγὰς τῶν τελευταίων δεκαετιῶν.

«Ὅλα τὰ θέματα τῆς ἡμερησίας διατάξεως πρέπει νὰ τύχουν καλῆς προετοιμασίας ἀπὸ κοινοῦ καὶ νὰ ἀναζητηθεῖ ἐπ'αὐτῶν ἡ ὁμοφωνία. Ἐάν δὲν πρόκειται νὰ συμφωνήσωμεν ἐπὶ τινῶν ζητημάτων ἀμέσως, νὰ μὴν φοβώμεθα καὶ νὰ τὰ παραπέμψωμεν εἰς τὶς μέλλουσες νὰ συνέλθουν Σύνοδοι. Ἐάν καταφέρωμεν ἐπαξίως νὰ προετοιμάσωμεν τὴν Σύνοδο αὐτήν, πιστεύω δὲν θὰ εἶναι ἡ τελευταία», εἶπε ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ Πασῶν τῶν Ρωσικῶν Κύριλλος.

Ἀκόμα ὁ Προκαθήμενος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας ἐπικεντρώθηκε στὶς προκλήσεις τῆς σύγχρονης ἐποχῆς, τὶς ὁποῖες δὲν μπορεῖ νὰ παρακάμπει ἡ Σύνοδος: «Εἶναι ἡ μαζικὴ ἐκδίωξις τῶν χριστιανῶν ἀπὸ τὶς περιοχὰς τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ τῆς Βορείου Ἀφρικῆς, ἡ ὁποία ἡ ἐκδίωξις ἀπειλεῖ με ἐξαφάνισι τῆς χριστιανικῆς παρουσίας εἰς τὸν ἀνέκαθεν χῶρον τῆς ἀρχικῆς ἐξαπλώσεως τοῦ χριστιανισμοῦ. Εἶναι καὶ ἡ ἀπὸ πνευματικῆς ἀπόψεως ὀλέθρια λατρεία τοῦ καταναλωτισμοῦ, ἀποτελοῦσα τὴν βάση τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως, ἡ ὁποία ἔπληξε πολλὰς χώρας τοῦ ἄλλοτε χριστιανικοῦ, τῶρα δυστυχῶς τοῦ ψευδοχριστιανικοῦ πλέον κόσμου. Εἶναι καὶ οἱ προσπάθειες καλλιέργειας τῆς καταλυτικῆς διὰ τὶς ἠθικὰς καὶ οἰκογενειακὰς ἀρχὰς οὕτως λεγομένης φιλοσοφίας τοῦ φύλου, οἱ ὁποῖες οἱ προσπάθειες ἔθιξαν τὶς δυτικὰς χώρας καὶ τῶρα ἔρχονται εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολήν. Εἶναι καὶ τὰ προβλήματα τῆς βιοηθικῆς ὅπως ἡ κλωνοποίησις, ἡ παρένθετη μητρότης καὶ ὅλα ὅσα διεκδικοῦν τὴν ἐπέμβασιν εἰς τὴν ἴδιαν τὴν θεόπλαστην ἀνθρώπινον φύσιν».

Ὁ Ἀγιώτατος κ. Κύριλλος εἶναι βέβαιος ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία πρέπει νὰ δώσει μὴ σαφὴ καὶ πεσυμφωνημένη ἀπάντησι σὲ ὅλα αὐτὰ τὰ καίρια ζητήματα, μὴ ἀπάντησι θεμελιωμένη στὴν Παράδοσή της. «Καὶ μάλιστα ἡ ἀπάντησις πρέπει νὰ δοθεῖ ὄχι μόνον θεολογικῇ, ἀλλὰ καὶ ποιμαντικῇ, συνέχισε ὁ Προκαθήμενος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσσίας καὶ πρόσθεσε: ἡ

Ἐκκλησία μας σήμερον ἔρχεται ἀντιμέτωπη μετά τῶν αιτημάτων βαπτισμοῦ παιδιῶν γεγεννημένων ἐκ τῶν παρένθετων μητέρων. Δεν ἦταν δυνατόν να περιμένωμεν μια ἐπί τοῦ θέματος τούτου πανορθόδοξη ἀπόφασιν, διότι εἶναι λίαν ἔντονη ἡ σχετική συζήτησις εἰς τὴν Ρωσσίαν. Ἐσυγκροτήθη ἐιδική Ἐπιτροπή, ἡ οποία ἐκπόνησε ποιμαντικές συστάσεις ὡς προς τὸ ἐνδεχόμενο βαπτισμοῦ τῶν παιδιῶν γεγεννημένων ἐκ τῶν παρένθετων μητέρων».

Ἐνα ἄλλο θέμα, τὸ οποίο ἐθίξε στὴν ἀγόρευσίν του ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης Μόσχας καὶ Πασῶν τῶν Ρωσσιῶν Κύριλλος εἶναι ὁ Κανονισμὸς τῆς μελλούσης να συνέλθει Ἀγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου. Υπενθύμισε ὅτι τὸ σχέδιο τοῦ Κανονισμοῦ δεν ἐτέθη ἀκόμα προς δημόσια συζήτηση. «Ἄλλωστε τὸ θέμα τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Συνόδου δεν εἶναι καθόλου τυπικό. Ἡ Σύνοδος πρέπει να ἐκφράζει σαφῶς τὴν Ὁρθόδοξον μας ἐκκλησιολογίαν, ἀκριβῶς ὅπως τὴν ἐκφράζει ἡ Θεία Λειτουργία καὶ ἡ συλλειτουργία».

Επιπλέον ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας τονίζει τὴν ἀνάγκη τοῦ Προεδρείου τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου να ἀπαρτίζεται ἀπὸ τοὺς Προκαθημένους τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν με ἐπικεφαλὴς τὸν πρῶτον ἐξ αὐτῶν Παναγιώτατο Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως, σημείωσε ὁ Πατριάρχης Κύριλλος. «Τὸ Προεδρεῖο ἀπαρτιζόμενο ἐκ τῶν Προκαθημένων πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀνεξαρτήτως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν πιστῶν καὶ τῆς ἀρχαιότητός των, θα προβάλλει ὁρατῶς τὴν ἐκκλησιολογία μας, συμφώνως προς τὴν ὁποία ἡ κάθε τοπικὴ Ἐκκλησία ἐυρισκόμενη εἰς κοινωνία μετὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, ἔχει ἴσα μετ' αὐτῶν δικαιώματα», θεωρεῖ ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος.

Ὁ Προκαθημένος τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ἐξέφρασε τὴν λύπη του γιὰ τὸ γεγονός ὅτι δεν συμμετέχουν στὴ Σύναξη ὅλοι οἱ Προκαθημένοι τῶν Ἐκκλησιῶν. «Εἶναι ἀνάγκη να ἐξασφαλίσωμεν τὴν συμβολὴ πασῶν τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὴν προπαρασκευὴ τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου καὶ τότε ἡ Σύνοδος μας θα ἐκφράζει τὴν προφητικὴ φωνὴ τῆς Ἐκκλησίας ἀπευθυνόμενη τόσο πρὸς τοὺς οἰκείους ὅσον καὶ πρὸς τοὺς ἕξωθεν. Οἱ οἰκεῖοι θα πρέπει να αἰσθανθοῦν τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ ἕξωθεν θὰ πρέπει να δοῦν τὴν ζωτικὴ δύναμη τῆς Συνόδου καὶ τὸν δυναμισμό τῆς Ὁρθοδοξίας, τὸν ὁποῖον τῆς προσδίδει ὁ Ἰδιος ὁ Θεός. Θα πρέπει να παράσχουμε κάθε διευκόλυνση εἰς τὸ Ἅγιον Πνεῦμα, προκειμένου να μὴν τοῦ ἐμποδίσωμεν να ἐνεργήσει ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ δι' ἡμῶν».

Ὁ Ἀγιώτατος Πατριάρχης Κύριλλος εἰσηγήθη τὴν συγκρότηση ἀνανεωμένης Γραμματείας ἐκ τῶν εκπροσώπων τῶν κατὰ τόπους Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν, ἡ οποία θα ἐπεξεργασθῆ τα σχέδια τῶν κειμένων καὶ θα ἐπιληφθῆ ὅλων τῶν διαδικαστικῶν θεμάτων προκειμένου να παραπέμψῃ τα αποτελέσματα τοῦ ἔργου τῆς στὴν κρίση τῆς Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Επιτροπῆς. «Ἐξασφαλισθείσης τῆς ὁμοφωνίας ὑπὸ αὐτῆς τῆς Ἐπιτροπῆς, τὰ κείμενα θα παραπεμφθοῦν εἰς τὴν Πανορθόδοξον Προσυνοδικὴν Διάσκεψιν, ἡ ὁποία κατόπιν ἐγκρίσεώς των θα μπορέσει να εἰσηγηθῆ

την ήμερομηνία συγκλήσεως τῆς Συνόδου», έκλεισε ο Πατριάρχης Κύριλλος.

Ο Προκαθήμενος της Εκκλησίας της Γεωργίας στην αγόρευσή του τόνισε ιδιαίτερα ότι οι Οικουμενικές Σύνοδοι συγκαλούντο προκειμένου να πολεμήσουν τις αιρέσεις και να υπερασπίσουν την αληθινή διδασκαλία, ο σκοπός δε της αναμενόμενης Πανορθόδοξου Συνόδου είναι άλλος και συνίσταται στην μαρτυρία ενότητας και ομοφωνίας των Ορθοδόξων λαών προς τον έξωθεν κόσμο. «Γι' αυτό κρίνουμε αναγκαίο να συγκληθεί αυτή η Σύνοδος μόνο όταν όλα τα θέματα της ημερήσιας διατάξεως εξετασθούν και διευθετηθούν καθ' ομοφωνία και επί τη βάσει συμφερόντων όλων των Εκκλησιών», ανέφερε περαίνων ο Αγιώτατος και Μακαριώτατος Καθολικός Πατριάρχης πάσης Γεωργίας Ηλίας Β΄.

Από την πλευρά του ο Μακαριώτατος Πατριάρχης Ρουμανίας Δανιήλ υπογράμμισε ότι η Σύναξη των Προκαθήμενων «δεν είναι η Πανορθόδοξη Σύνοδος, αλλά η Πανορθόδοξη απεικόνιση των αυτοκεφάλων Ιερών Συνόδων, των οποίων Πρόεδροι τυγχάνουν οι Προκαθήμενοι, μετέχοντες στη Σύναξη».

Κατόπιν κοινής συμφωνίας ορίσθηκε η Συντακτική Επιτροπή, η οποία θα αναλάβει την κατάρτιση των τελικών κειμένων της Συνάξεως. Μέλος της Επιτροπής, της οποίας προεδρεύει ο Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Τιράνων και πάσης Αλβανίας Αναστάσιος, είναι και ο Μητροπολίτης Βολοκολάμσκ Ιλαρίωνας, Πρόεδρος του Τμήματος Εξωτερικών Εκκλησιαστικών Σχέσεων του Πατριαρχείου Μόσχας, όπως και Ιεράρχες λοιπών κατά τύπους Ορθοδόξων Εκκλησιών.